

"Met het groen voor ogen" - 1.

Iedereen kan biljarter worden. Ben je een man, of ben je een vrouw, of ben een van de twee in wording. Het is daarbij niet aan leeftijd gebonden. Is de motoriek goed, zijn de ogen met of zonder bril in goede staat en heb je twee gezonde armen aan je lijf, dan zou ik zeggen: "koop een keu en een krijtje en meld je aan bij een biljartvereniging". Ik maak overigens met de opsomming van deze bovengenoemde gezondheidsweldaden al meteen één uitzondering: BEN LEEK. Een, naar mijn mening, te weinig besproken fenomeen. Vooral de wat oudere spelers en met name de kadristen zullen zich Ben Leek zeker herinneren. Ben woont zover ik nu weet al enige jaren in Spanje. Waar Ben is geboren weet ik niet, maar hij woonde in ieder geval lange tijd in Obdam. Hij was lid van b.v. Horna te Hoorn en ook bestuurlijk was Ben actief. Ben bezat één gezond been, het andere been was een prothese. Handen had Ben niet. Zijn linkerarm eindigde iets voorbij de elleboog en aan zijn rechterarm zaten, op de plaats waar de pols zou moeten zitten, twee kleine vingers. Ben's "linkerarm" was zijn "voorhand". Het topeind van de keu lag los op het uiteinde van die "arm". Met de twee vingertjes aan zijn rechterarm kon hij het achterstuk van de keu nét omvatten.

De beenprothese bezorgde hem een moeizame gang om het biljart. Biljartleermeesters zeggen altijd dat de voorhand als een bankschroef zo vast moet zijn en dat een losse pols een voorwaarde is om een sterke speler te worden. Ben had niet eens een hand en ook geen pols, maar ketsen kwam bij Ben in het draaiboek niet voor en hij beschikte daarbij over een uitzonderlijke techniek. Hij kon ijzersterk masseren (vraag daarbij niet hoe hij daar voor aanlegde) en speelde zelfs links als dat nodig was. Kortom; Ben spotte dus met alle voorgekauwde biljartwetten. Ik zag Ben voor het eerst tijdens de kermis in het café van Willem Jonker (later Cees Valk) te Waarland. Ik kon mijn ogen niet geloven. Er werd gebiljart om kaartjes en Ben veegde met iedere tegenstander de vloer aan. Ook met mij dus. Ik vond het overigens een eer om van Ben te verliezen. Toen ik de volgende dag vol trots thuis vertelde dat ik tegen Ben Leek had gespeeld en verloren had, zei mijn vader: "deur hoeft je aars niet zo kuin op te wezen". Ben speelde uiteindelijk ankerkader hoofdklasse 57/2 en libre groot. Lezers die nu denken dat Ben zwaar gebukt ging onder deze handicap, slaan de plank volledig mis. Zie het volgende voorval uit overlevering: Ben zat eens in een druk restaurant met een gezelschap te eten. Toen het diner naar het einde liep kwam een ober plichtmatig vragen of het gesmaakt had. "Reken maar ober" riep Ben heel luid, terwijl hij zijn "handen" in de lucht stak, "we eten onze vingers er bij op!" Ben, inmiddels een zestiger, biljart al jaren niet meer en hoe 't hem vergaat weet ik niet.

Volgende maand gaan we het onder meer hebben over talent in het algemeen.

Herman Quant

"Met het groen voor ogen" - 2.

Wie op sportief gebied iets wil gaan presteren heeft talent nodig. Er moet een zekere natuurlijke aanleg aanwezig zijn. Talent is echter maar een gedeeltelijke voorwaarde om vorderingen te maken in een bepaalde sport. De andere voorwaarden zijn mijns inziens: een gezonde dosis eerzucht en de liefde voor de sport. Deze drie factoren schrijf ik het meeste gewicht toe, met laatstgenoemde als belangrijkste. Wie een grote liefde voor een sport koestert, zal uit een natuurlijke drang, alles in het werk stellen om zoveel mogelijk de geheimen er van te kennen. Je kunt zo iemand, bij wijze van spreken, er midden in de nacht voor wakker maken. Op deze wijze is trainen (en nog eens trainen) een plezierige en dus effectieve bezigheid. Dit geldt ook zeer zeker voor biljarten. Ik zie vaak weinig getalenteerde biljarters die toch heel goed kunnen spelen. Deze spelers hebben hun niveau gehaald door de liefde voor de sport, waardoor ze veel inzet en training aan de dag hebben gelegd. Daar was ook, de helaas veel te vroeg overleden, Jaap Bleeker een goed voorbeeld van. Grote talenten staan soms niet lang aan de top. De weg naar die top is voor deze sporters relatief te gemakkelijk. Wie met moeite de top, of in ieder geval een bepaald niveau bereikt, is bereid ook veel te doen om deze status te handhaven. Het is enigszins vergelijkbaar met geld. Wie hard voor zijn geld heeft moeten werken geeft het ook niet zo gemakkelijk uit. Ook Raymond Ceulemans was (is) geen bijzonder groot talent, ondanks zijn imposante erelijst. Ceulemans dankt zijn successen vooral aan de liefde voor de sport en daarbij natuurlijk een fikse dosis eerzucht. De erelijst van Ceulemans is fenomenaal. Bij de sportverkiezingen van de eeuw, waar ik overigens op zich niet veel waarde aan hecht, heb ik de naam Ceulemans niet horen noemen. Als de reden daarvan is dat biljarten niet zo aanslaat bij het grote publiek, en daar lijkt het op, vind ik dat een bedenkelijk uitgangspunt. In dat geval zijn dus niet de prestaties op zich, maar wat het grote publiek wil zien dus bepalend. Een commercieel denken wat ik gaarne aan mij voorbij zien gaan. In Nederland nomineerde men afgelopen jaar, waarschijnlijk op deze basis, een dartspeeler voor de status sportman van het jaar. Ik denk voorts niet dat er iemand is geweest, en ook niet meer zal komen, die in zijn sport een dergelijk machtsvertoon heb gedemonstreerd als Ceulemans in de biljartsport. Als men Ceulemans' landgenoot, wielrenner Eddie Merckx, vanwege zijn grote aantal overwinningen "De Kannibaal" noemt, dan heb ik voor Ceulemans nog wel een andere naam. Jaspers en Blomdahl zijn bepaald geen kleine jongens, maar vergeleken met de staat van dienst van Raymond heb ik voor hun slechts het predikaat "eusjes"handen. Ceulemans zal de grootste wel blijven in de biljartsport en niet alleen op prestatiegebied. Het sierde de Belg ook dat hij altijd groot respect toonde voor zijn tegenstanders, en met name voor de spelers die hem in bepaalde disciplines overtroffen. In 1969, tijdens het wereldkampioenschap ankerkader 71/2 te Brugge, verloor hij de finalepartij van Jean Marty. De Fransman ging in één beurt uit. In een door Ben de Graaf geschreven boek over Raymond Ceulemans, zegt Ceulemans zelf over die nederlaag; "het was de schoonste reeks die ik ooit een tegenstander van mij heb zien komponeren. Deze verdiende voor het nageslacht te worden vastgelegd. Ik wist niet of ik moest applaudiseren of moest hopen op een misser". Ceulemans had op dat moment dus meer oog voor het kunststuk van zijn opponent, dan voor het feit hij een wereldtitel aan z'n neus voorbij zag gaan. Een opmerkelijke eigenschap. De enige die nog enigszins qua prestaties in het spoor van Ceulemans meerijdt, maar

dan wel in een van de achterste wagons, is zijn landgenoot Ludo Dielis. De reputatie van Dielis dient echter ook niet onderschat te worden. Dielis, altijd spelend onder het juk van Ceulemans, maakte tijdens een Europees kampioenschap vijfkamp te Deurne in het ankerkader 47/2, vijf partijen achter elkaar (400 car.) in één beurt uit! Dergelijke prestaties komen nu niet meer voor. Ik dacht altijd dat de verminderde belangstelling van topspelers voor de kaderspelen hiermee te maken had. Maar mijn, inmiddels overleden, buurman Bertus Potveer, die van beroep schuitenmaker was, was het daarmee volstrekt oneens. Hij kon mij precies vertellen wat daarvan de oorzaak was en verwoordde het in zijn vakjargon als volgt: "Vroeger waren er houten schepen en ijzeren mannen en tegenwoordig heb je ijzeren schepen en houten mannen".

Volgende keer gaan we verder over talent en wat je daar wel en niet mee moet doen.

Herman Quant.

"Met het groen voor ogen" 3.

Enkele weken geleden is de kunstijsbaan (De Meent) te Alkmaar weer geopend. Deze keer was er iets bijzonders. De baan is de afgelopen zomer een soort hal geworden. De weersomstandigheden zullen op schaatsenrijders en rijdsters, evenals op het ijsminnend publiek vrijwel geen invloed meer hebben. Iemand die vanaf nu naar de Meent gaat, kan zijn aller dikste jas thuis laten. Persoonlijk ben ik geen voorstander van het binnen-schaatsen. Het trotseren der elementen, zoals ook bij de elfstedentocht gebeurt, vindt ik een onderdeel dat bij deze discipline hoort. Het is jammer dat dit brok romantiek steeds meer naar de achtergrond verdwijnt. De enigszins mogelijk wisselende omstandigheden waar men dan bij individuele wedstrijden onder de blote hemel mee te maken kan krijgen, neem ik daarbij op de koop toe. Ik vind zelfs dit euvel passend bij deze krachtmetingen. Een groot deel van de (top) schaatsenrijders en rijdsters zijn tegenwoordig evenwel als de dood voor een buitje of een briesje. Ik heb korte tijd geleden eens zo'n "top schaatser" zijn afgrijzen horen uitspreken over openlucht wedstrijden. En Ritsma, ook wel "de beer van Lemmer" genoemd, vond vorig seizoen een open deur al een bedreiging. Ik heb in mijn hele leven nog nooit een (ijs)beer over de kou horen klagen, laat staan over een vleugje tocht door een openstaande deur. Ik vrees dat er dus nooit een "beer van Lemmer" is geweest. Zal mijn vroegere buurman Bertus Potveer, die beweerde dat er tegenwoordig alleen maar "houten mannen" zijn, dan toch gelijk hebben?

We gaan weer verder met het "groen".

Wie biljarter wil worden moet dus wat talent hebben schreef ik de vorige keer. Ik wijs er echter wel op dat niemand zich daarmee bij voorbaat rijk moet gaan rekenen en dat talent alleen maar een aanloopje is. Er zal fors met de aanwezige aanleg gewerkt moeten worden. Het beste is om dan in een zo vroeg mogelijk stadium les te nemen bij een goede. Een van de kenmerken van een bekwame instructeur is dat hij enthousiast is. Hiermee benadruk ik nog maar eens, hoe belangrijk het plezier in

de sport is, ook voor, of juist voor het resultaat. Niet alleen voor iemand die zich wil gaan bekwamen in de materie, maar ook voor een leermeester. Het plezier in de sport moet in ieder geval dus bij voorbaat niet afhangen van het resultaat. Natuurlijk hebben we allemaal wel eens een kater na een slechte partij of een verloren finale, maar uren lang niet aanspreekbaar zijn of allerlei lachwekkende excuses naar voren brengen, gaat veel te ver. Het grote voordeel van in een vroeg stadium les nemen is het feit dat men dan zo weinig mogelijk hoeft af te leren. Het is nu eenmaal veel gemakkelijker om iets aan te leren dan om iets af te leren. Het komt zelfs voor dat bepaalde verkeerde aangeleerde gewoonten bijna helemaal niet meer af te leren zijn. Wie toch les neemt na enige tijd te hebben gespeeld, moet rekening houden met een tijdelijke achteruitgang in prestaties. Deze terugval kan heel frustrerend zijn, maar is volkomen normaal en dat heeft dus met het afleren te maken. Ik kan daar zelf over meepraten. Ik heb zelf les gehad van o.a. Piet Vet en later van Piet Adrichem en vooral bij Piet Vet moest ik flink "ombuigen". Ik kon door alle wijzigingen tijdelijk bijna niets meer. Ik wist zo ongeveer alleen nog maar aan welke kant je een keu moest krijten en dat biljartlakens meestal groen zijn. Pas toen ik nieuwe oefenstof wat eigen wist te maken, kwamen de resultaten. Wie zich een tijdelijke achteruitgang tijdens les nemen niet laat welgevallen en zich daardoor niet houdt aan de richtlijnen van de leermeester, kan beter geen les gaan nemen. Het is weggegooid geld. Ik heb overigens ook enige tijd les gehad van iemand (zijn naam doet er niet toe) die lid was van "de blauwe knoop". Bij de aanvang van iedere les zei hij altijd tegen mij: "blijf zo ver mogelijk bij de bar vandaan". In zijn algemeen moet men bij het biljarten de instelling hebben om zo lang mogelijk aan de tafel te blijven. Dat klinkt nogal vanzelfsprekend, maar als je er goed over nadenkt wordt er eigenlijk mee gezegd: "neem geen ONNODIG risico" en dat is een hint van allure. Als je geen onnodig risico meer neemt, dan speel je meteen een stuk sterker. Je moet natuurlijk wel door een kenner op deze risico's gewezen worden en er hard op studeren. Het zal overbodig zijn te melden dat veelvuldig trainen absoluut onontbeerlijk is wil men vooruitgang boeken. Veel wedstrijden spelen en vooral in een leerperiode niet spelen om te winnen, maar proberen om het geleerde in de praktijk te brengen. Ik geef toe dat het moeilijk is, vooral als dat tientallen keren mislukt. Er is echter maar één weg, en dat is: Volhouden! de inspanningen zullen eens beloond worden. Wie te veel speelt om te winnen vergeet vaak het spel en de details en daar leer je niets van. Alleen trainen is natuurlijk ook goed. Je moet hierbij wel oppassen dat je niet zomaar wat aan rommelt. "Voor het vaderland weg spelen" noemt noemt men dat in Warmenhuizen. Met vooraf een trainingsschema maken voorkom je dat.

Herman Quant.